

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 10 września 2020 r.

WPS-IV.431.2.1.2020.JK

**Pan
Aleksander Kornatowski
p.o. Dyrektora
Mazowieckiego Centrum Polityki
Społecznej**

Na podstawie art. 197b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821), zwanej dalej ustawą, zespół starszych inspektorów wojewódzkich Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie: Aneta Pilecka-Pietrzak, Justyna Brodzik i Joanna Królikowska, przeprowadził w terminie 1-30 lipca 2020 r. kontrolę problemową w Wojewódzkim Ośrodku Adopcyjnym Oddział w Ostrołęce przy ul. Piłsudskiego 38.

Zakres kontroli obejmował realizację procedur przysposobienia w zakresie doboru rodziny przysposabiającej, organizowania szkoleń, wydawania świadectw ukończenia szkolenia, dokonywania wstępnej oceny, sporządzania opinii kwalifikacyjnej dla kandydatów do przysposobienia dziecka w okresie od 1 stycznia 2019 r. do dnia kontroli.

Kontrola została odnotowana pod nr 1 w Księżce kontroli.

Na podstawie art. 197d ww. ustawy oraz na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477) przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, zwane dalej Centrum, jest samorządową jednostką organizacyjną działającą w formie jednostki budżetowej. Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny, zwany dalej WOA, w Warszawie jest publiczną jednostką, działającą w strukturach organizacyjnych Centrum. Podmiotem prowadzącym jest samorząd województwa mazowieckiego. Oddział Ośrodka w Ostrołęce obejmuje swoim zasięgiem działania odpowiednio: powiat wyszkowski, ostrowski, ostrołęcki oraz miasto Ostrołęka.

WOA działał na podstawie:

- *Statutu Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej*, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 277/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2017 r., zmienionej Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 35/19 z dnia 19 marca 2019 r. oraz Uchwałą Nr 236/19 z dnia 17 grudnia 2019 r.¹

---

¹ akta kontroli s. 20-24.

- *Regulaminu Organizacyjnego Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej*, wprowadzonego Zarządzeniem nr 32/2019 Dyrektora Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej z 24 kwietnia 2019 r. oraz *Regulaminu Organizacyjnego Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej* (Zarządzenie Nr 2/2018 z dnia 23 stycznia 2018 r.)²
- *Regulaminu Organizacyjnego Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie* wprowadzonego Zarządzeniem Nr 35/2017 Dyrektora Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej z dnia 24 lipca 2017 r. zmienionego Zarządzeniem nr 71/2019 z 1 lipca 2019 r.³
- *Regulaminu Komisji ds. Adopcji*, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 2/2017 Dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie z dnia 8 sierpnia 2017 r., zmienionego Zarządzeniem Nr 1/2019 z dnia 3 stycznia 2019 r., a następnie Zarządzeniem Nr 126/2019 z 30 września 2019 r.⁴

Ze sprawozdania przekazanego przez WOA do Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej, Oddział w Ostrołęce w 2019 r. przeprowadził 20 adopcji krajowych (dla 22 dzieci).

Decyzją Nr 23/2015/RZ z 15 października 2015 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej zatwierdził program szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej pn. „*Blżej Dziecka*”, natomiast Decyzją Nr 10/2017/RA z 16 maja 2017 r. został zatwierdzony program szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka „*Blżej Dziecka*”.⁵

Dyrektorem WOA była p. Bożena Sawicka, działająca na mocy pełnomocnictwa Dyrektora Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej Nr 48/2019 z 11.06.2019 r. W czasie nieobecności dyrektora zastępował kierownik Wydziału Adopcji [REDAKTOWANE] (pełnomocnictwo Dyrektora Centrum Nr 49/2019 z 11.06.2019 r. oraz upoważnienie dyrektora WOA Nr 2/2017 z 02.08.2017 r.).

Funkcję kierownika Oddziału w okresie 01 stycznia 2019 r. - 20 stycznia 2020 r. pełniła p. Eugenia Bachmura. Osobą zastępującą był pedagog Oddziału, [REDAKTOWANE] na podstawie pełnomocnictwa Dyrektora Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej Nr 53/2019 z dnia 11 czerwca 2019 r. Od 3 lutego 2020 r. p. Magdalena Kłak została ustanowiona osobą pełniącą obowiązki kierownika, na podstawie pełnomocnictwa Nr 6/2020 z dnia 03 lutego 2020 r., osobą zastępującą została [REDAKTOWANE] – pedagog Oddziału, na podstawie pełnomocnictwa Nr 7/2020 z 03.02.2020 roku.

Sprawozdanie z działalności Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w roku 2018 oraz plan działań na 2019 r. zostały przedstawione w czasie posiedzenia Zarządu Województwa Mazowieckiego 26 lutego 2019 r., sprawozdanie z działalności WOA w 2019 r. i plan działań w 2020 r. na posiedzeniu Zarządu Województwa Mazowieckiego 25 lutego 2020 r. Zgodnie z przedstawionymi wyciągami z protokołów zarząd przyjął przedstawione informacje.⁶

² akta kontroli s. 33-71.

³ akta kontroli s. 72-89.

⁴ akta kontroli s. 90-105.

⁵ akta kontroli s. 106-241.

⁶ akta kontroli s. 284-329.

Zespół kontrolny ustalił, że WOA prowadził szkolenia dla kandydatów:

- do przysposobienia dziecka na podstawie programu „Bliżej Dziecka” zatwierdzonego na okres 5 lat Decyzją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Nr 10/2017/RA z 16.05.2017 r.,
- do sprawowania pieczy zastępczej na podstawie programu „Bliżej Dziecka” zatwierdzonego na okres 5 lat Decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej Nr 23/2015/RZ z 15.10.2015 r.

Decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 17.06.2020 r. zmieniono decyzję Nr 10/2017/RA z 16.05.2017 r., poprzez umożliwienie w sytuacjach szczególnych oraz w stanach nadzwyczajnych, przeprowadzenie programu szkolenia dla kandydatów na rodziców adopcyjnych w trybie zdalnym.

W okresie kontrolnym WOA Oddział w Ostrołęce przeprowadził jedno szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Szkolenie prowadzono na podstawie programu dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej pn. „Bliżej Dziecka” zatwierdzonego Decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 października 2015 roku. W szkoleniu wzięło udział 9 osób.

Promowanie idei adopcji, jako jedno z zadań Ośrodka, wskazane w art. 156 ust. 1 pkt 1a ustawy realizowano poprzez m.in.:

- Współorganizowanie szkolenia dla różnych grup zawodowych (pracownicy powiatowych centrów pomocy rodzinie, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, rodziny adopcyjne, zastępcze); we współpracy z Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce zorganizowano szkolenie nt.: „Zagrożenia rozwoju dzieci z rodzin dysfunkcyjnych”, które poprowadził psycholog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. W szkoleniu udział wzięło 45 osób.
- Udział w lokalnych uroczystościach promujących rodzicielstwo zastępcze. Pracownicy tut. Oddziału wzięli udział w letnim pikniku dla rodzin zastępczych, a także w 2 spotkaniach opłatkowych, które zorganizowane było przez PCPR w Ostrołęce a także ORPZ Ostrołęka.
- Rozpowszechnianie ulotek promujących działalność Ośrodka (dot. działalności Ośrodka Adopcyjnego, szkodliwości picia alkoholu w ciąży i płodowego zespołu alkoholowego FAS; propozycji wsparcia dla kobiet w nieplanowanej ciąży); materiały zostały przesłane do poradni ginekologiczno-położniczych, szpitali oraz przychodni zdrowia na terenie powiatu ostrołęckiego, wyszkowskiego, ostrowskiego. Łącznie pakiet ulotek został wysłany do 6 placówek.
- Spotkania z młodzieżą szkolną. Psycholog tut. Oddziału poprowadził spotkania z młodzieżą szkół średnich na temat: „Psychologiczno – społeczne oraz formalno-prawne aspekty w przypadku nieplanowanej ciąży”. Łącznie odbyły się 3 spotkania, w których uczestniczyło 65 osób.
- Organizowanie grup wsparcia. W 2019 roku tut. Oddział zorganizował 3 grupy wsparcia dla kandydatów oczekujących na propozycję dziecka. Wzięło w nich udział łącznie 8 rodzin. Na spotkanie zorganizowane w marcu 2020 nie stawiła się żadna rodzina.

- Zorganizowanie spotkania integracyjnego dla rodzin adopcyjnych. W 2019 roku odbyło się spotkanie integracyjne rodzin adopcyjnych, w którym uczestniczyło łącznie 61 osób. Wzięli w nim udział kandydaci oczekujący na propozycję dziecka, kandydaci w trakcie procesu adopcyjnego, a także funkcjonujące rodziny adopcyjne.⁷

Wojewoda Mazowiecki przeprowadził w Oddziale WOA w Ostrołęce kontrolę w 2016 r. Zakres kontroli obejmował realizację niektórych zadań ustawowych w ośrodku adopcyjnym w latach 2012-2015, w tym procedur przysposobienia, między innymi kwalifikację dzieci zgłoszonych do adopcji, z uwzględnieniem kwalifikacji dzieci do przysposobienia związanego ze zmianą miejsca zamieszkania dziecka poza granice Rzeczypospolitej Polskiej, przygotowanie i kwalifikację osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka oraz udział pracowników ośrodka adopcyjnego w okresowej ocenie sytuacji dziecka. Wyniki kontroli zostały przedstawione w arkuszach ustaleń kontroli podpisanych 25 maja 2016 r. przez kierownika Oddziału Zamiejscowego w Ostrołęce Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego – p. Eugenię Bachmurę. W wystąpieniu pokontrolnym wydano poniższe zalecenia pokontrolne:

1. Sporządzania *Karty dziecka* dla każdego zgłoszonego do adopcji dziecka z uregulowaną sytuacją prawną, stosownie do wymogów art. 164 ust. 2 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Wyznaczania, stosownie do art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy, organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej czy zespołowi do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej lub dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego 7-dniowego terminu na przekazanie opinii i dokumentacji, o których mowa w art. 139a ustawy w przypadku, gdy ośrodek adopcyjny nie posiada tych dokumentów.
3. Przestrzegania 30-dniowego terminu dokonania kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego, o którym mowa w art. 164 ust. 5 ww. ustawy.

Analiza dokumentów prowadzonych dla poszczególnych kandydatów, w tym kandydatów z zakończonym postępowaniem adopcyjnym oraz przysposobionych dzieci wykazała, że zrealizowane zostały ww. zalecenia. Przykładowo: data zgłoszenia 1.08.2019 r. – data kwalifikacji oraz sporządzenia karty dziecka 6.08.2019 r.; data zgłoszenia 3.04.2018 r. – data kwalifikacji oraz sporządzenia karty dziecka 17.04.2018 r.⁸

W okresie objętym kontrolą inne instytucje oraz służby nie przeprowadziły kontroli w Ośrodku.

I. Kwalifikacja kandydatów do przysposobienia:

Sprawdzono na podstawie rozmowy z p.o. kierownika Oddziału, informacji przygotowanych przez dyrektora, analizy *protokołów z komisji kwalifikacyjnych*, a także losowo wybranej dokumentacji 11 rodzin.⁹ Zasady współpracy Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej Wojewódzkiego

---

⁷ akta kontroli s. 242-251

⁸ znak:

⁹ znak:

Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie z kandydatami na rodziców adopcyjnych wprowadzono Zarządzeniem Nr 1/2017 Dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie z dnia 8 sierpnia 2017 r. ¹⁰ Kandydaci zgłaszający się do Oddziału byli zapoznawani z treścią Zasad, co znalazło odzwierciedlenie w dokumentach.

Wydanie opinii kwalifikacyjnej kandydatom na rodziców adopcyjnych, a następnie zakończenie procedury zmierzającego do przysposobienia przedstawia poniższy tryb postępowania

- a) zgłoszenie się kandydatów do Oddziału WOA;
- b) rozmowa wstępna (sporządzenie karty z rozmowy wstępnej wg wzoru, przekazanie informacji o zasadach współpracy MCPS WOA z kandydatami na rodziców adopcyjnych oraz konieczności skompletowania dokumentów);
- c) wywiad adopcyjny - według wzoru określonego w rozporządzeniu *Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy* (Dz. U. poz. 1303);
- d) rozmowa biograficzna;
- e) kwestionariusz kandydata;
- f) opinia o kwalifikacjach osobistych kandydata (zawierająca dane osobowe kandydatów, opis warunków materialno-bytowych, stan zdrowia, historię związku i prowadzony tryb życia, badania psychologiczne, motywację do adopcji, wnioski);
- g) wstępna ocena kandydatów na szkolenie;
- h) udział w szkoleniu wg zatwierdzonego programu;
- i) świadectwo ukończenia szkolenia;
- j) opinia kwalifikacyjna;
- k) decyzja Komisji ds. Adopcji;
- l) dobór kandydatów na rodziców do dziecka zakwalifikowanego do adopcji, przedstawienie propozycji dziecka (karta propozycji dziecka);
- m) wniosek do sądu o przysposobienie;
- n) postanowienie sądu o osobistej styczności;
- o) sprawozdanie z okresu osobistej styczności;
- p) postanowienie sądu o przysposobieniu;
- q) informacja o zakończeniu sprawy.

Sposób prowadzenia dokumentacji kandydatów regulują dokumenty organizacyjne oraz *Zarządzenie Nr 2/2015 Dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie z 10 lutego 2015 r. w sprawie instrukcji dotyczącej sposobu prowadzenia dokumentacji kandydatów do przysposobienia, zmienione Zarządzeniem Nr 1/2018 Dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie z dnia 25 maja 2018 roku*. Aktualizacją wprowadzono nowe wzory oświadczeń oraz wzór karty rozmowy wstępnej. ¹¹

Kandydaci są zobligowani do dostarczenia:

- wniosku kandydatów o pośrednictwo w adopcji,
- odpisu zupełnego aktu małżeństwa,

---

¹⁰ akta kontroli s. 252-254.

¹¹ akta kontroli s. 255-276.

- zaświadczenia o zarobkach, oświadczenie o stanie majątkowym, źródłach dochodu,
- obowiązkowo opinii z miejsca pracy (dotyczy wyłącznie osób pracujących z dziećmi),
- zaświadczenia od lekarza rodzinnego o braku przeciwwskazań do przysposobienia dziecka,
- zaświadczenia od lekarza psychiatry,
- zaświadczenia z poradni leczenia uzależnień,
- zaświadczenia o niekaralności,
- oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych (wg obowiązującego w Ośrodku wzoru),
- kwestionariusza kandydatów.

Kandydaci byli informowani, że dokumenty mogą być dosyłane sukcesywnie w miarę ich zdobywania, a także przekazane pracownikom w trakcie wywiadu adopcyjnego lub badań psychologicznych. O ostatecznym terminie dostarczenia brakujących dokumentów kandydatów informowano telefonicznie. Wszystkie dokumenty muszą być dostarczone do dnia kwalifikacji wstępnej. Po otrzymaniu dokumentów analizowano je pod kątem zgodności z wymogami i stanem faktycznym.

Analizie poddano przypadki rodzin, które:

- rozpoczęły proces kwalifikacji,
- otrzymały negatywną opinię wstępną,
- przysposobiły dziecko,
- przysposobiły dziecko wewnątrz rodziny,
- przysposobiły dziecko w ramach rodziny zastępczej,
- adoptowały biologiczne rodzeństwo przysposobionego dziecka,
- po przedstawieniu propozycji dziecka odmówiły jego przysposobienia,
- po przedstawieniu propozycji dzieci odmówiły przysposobienia oraz zrezygnowali z procedury adopcyjnej.

Stwierdzono, że **wstępnej oceny kandydatów**, o której mowa w art. 156 ust. 1 pkt 11 i art. 172 ust. 5 oraz stosownie do § 3 pkt 2 ppkt 1 *Regulaminu komisji ds. adopcji* dokonywano z uwzględnieniem kwalifikacji osobistych, motywacji do podjęcia się wychowywania dziecka oraz wywiadu adopcyjnego.

W 2019 r. 10 rodzin uzyskało pozytywną wstępną ocenę, w 2020 r. do dnia kontroli ocen nie wydawano. Pozytywną ocenę wstępną otrzymywali kandydaci, którzy byli kierowani na szkolenie, na podstawie art. 172 ust. 5 ww. ustawy. Stwierdzono również, że nie wydawano oceny wstępnej w przypadku rodzin spokrewnionych, zastępczych, które ubiegały się o przysposobienie dziecka, oraz tych, które chciały przysposobić dziecko współmałżonka.¹² Stan faktyczny jest niezgodny z art. 170 ust. 2 ustawy, z którego jednoznacznie wynika, że uzyskanie pozytywnej wstępnej oceny ośrodka adopcyjnego przez kandydata będącego osobą bliską dla dziecka jest warunkiem koniecznym dla przysposobienia dziecka przez tę osobę na zasadach pierwszeństwa. W związku z powyższym obowiązek dokonania wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka dotyczy wszystkich kandydatów, w tym także osób spokrewnionych lub spowinowaconych z dzieckiem, rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w których dziecko jest umieszczone oraz osób, które już przysposobiły brata lub siostrę dziecka.

¹² znak: XXXXXXXXXX

Do momentu wstępnej oceny Ośrodek gromadził następujące dokumenty: kartę rozmowy wstępnej, wniosek kandydatów o pośrednictwo w adopcji, odpis zupełny aktu małżeństwa, zaświadczenie o zarobkach, oświadczenie o stanie majątkowym, źródłach dochodu, obowiązkowo opinię z miejsca pracy od osób pracujących z dziećmi, zaświadczenie od lekarza rodzinnego, zaświadczenie od lekarza psychiatry, zaświadczenie z Poradni Leczenia Uzależnień, zaświadczenie o niekaralności, oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, kwestionariusz kandydatów, zasady współpracy MCPS WOA z kandydatami na rodziców adopcyjnych, przeprowadzał wywiad adopcyjny (w trakcie, którego analizowano m.in.: sytuację osobistą, zdrowotną, rodzinną, dochodową i majątkową kandydatów, zgodnie z art. 156 ust. 1 pkt 7 ustawy), rozmowę biograficzną oraz badanie psychologiczne określone w art. 156 ust. 1 pkt 6 ustawy

W przypadku odmowy kwalifikacji, kandydatów zapraszano na rozmowę celem omówienia wyników badań psychologicznych i decyzji Komisji. W okresie 01.01.2019 - 01.07.2020 r., negatywną wstępną opinię otrzymały [REDAKTED]. Wszystkie zostały telefonicznie zaproszone na rozmowę indywidualną celem omówienia decyzji Komisji i poznania wyników badań. Podjęte działania zostały opisane w notatkach służbowych lub Kartach rodziny.

[REDAKTED] przypomnienie o możliwości spotkania indywidualnego, a także informacje o braku rejonizacji i możliwości podjęcia współpracy z dowolnie wybranym Ośrodkiem Adopcyjnym.¹³

14

Stosownie z art. 156 ust. 1 pkt 11 ustawy w 2019 r. wydano: 16 świadectw ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka, 19 opinii kwalifikacyjnych, [REDAKTED].

¹³ akta kontroli s. 242-251.

¹⁴ znak: [REDAKTED]

Natomiast w 2020 r. do dnia kontroli wydano 20 świadectw oraz 12 opinii kwalifikacyjnych-pozytywnych.¹⁵ Najdłużej prowadzona procedura od momentu rozmowy wstępnej do uzyskania opinii kwalifikacyjnej wynosiła 21 miesięcy (ocena wstępna dokonana 15 miesięcy od złożenia wniosku), natomiast najkrótsza – 7 miesięcy (ocena wstępna dokonana po 3 miesiącach).¹⁶

Liczba zakwalifikowanych rodzin, które wyraziły gotowość do przysposobienia dziecka przed okresem objętym kontrolą a oczekiwały na dziecko w okresie objętym kontrolą wynosiła 19, natomiast w okresie objętym kontrolą 6 rodzin zgłosiło gotowość do przysposobienia.¹⁷

Doboru rodziny do dziecka dokonywała Komisja ds. Adopcji z uwzględnieniem oczekiwań kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej, odpowiedniej różnicy wieku między kandydatami a dzieckiem, stanem zdrowia dziecka oraz jego szczególnych potrzeb, zasady nie rozdzielania rodzeństwa, w miarę możliwości opinii wyrażonej przez dziecko.

Zgodnie z art. 169 ust. 1 ustawy **udostępniano szczegółowe informacje dotyczące** m.in.: sytuacji zdrowotnej dziecka, jego rozwoju oraz rodzinie pochodzenia. W sytuacji akceptacji propozycji dziecka i wyrażenia przez kandydatów zgody na kontakt pracownik Oddziału uzgadniał formę kontaktu kandydatów z dzieckiem wspólnie z opiekunem faktycznym dziecka.

W przypadku odmowy propozycji dziecka przez kandydatów na rodziców adopcyjnych analizowano przyczyny takiej decyzji celem wyciągnięcia wniosków i uniknięcia nietrafionej propozycji w przyszłości. W czasie bezpośredniego spotkania kandydaci przedstawiali motywy swojej decyzji. Odmowę odnotowywano w Karcie propozycji dziecka. Ewentualne wnioski wpisywano w Karcie pracy¹⁸ lub sporządzano notatki służbowe.

Stosownie do art. 156 ust. 1 pkt 4 ustawy pracownicy WOA Oddział w Ostrołęce udzielali pomocy w **przygotowaniu wniosków o przysposobienie** i zgromadzeniu niezbędnych dokumentów.

---

¹⁵ akta kontroli s. 278.

¹⁶ akta kontroli s. 242-251.

¹⁷ akta kontroli s. 283.

¹⁸ akta kontroli s. 242-251.

spokrewnionych, zastępczych, które ubiegały się o przysposobienie dziecka, oraz tych, które chciały przysposobić dziecko współmałżonka.

W 3 przypadkach stwierdzono brak rozmów biograficznych²¹, które są wskazane w procedurach wprowadzonych Zarządzeniem Nr 1/2017 przez Dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie z dnia 8 sierpnia 2017 r.

Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego rodzinom, które przysposobiły dziecko.

Zgodnie z art. 160 ust. 2-3 ustawy, na wniosek udzielano wsparcia osobom, które przysposobiły dziecko, w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, pomocy prawnej. Rodziny, korzystały głównie z porad w trakcie rozmów telefonicznych. Po wysłuchaniu zgłaszanych problemów, w zależności od tego, czego one dotyczyły, rodzina otrzymywała wskazówki, co do ewentualnego postępowania lub była kierowana do poszczególnych poradni, specjalisty, instytucji, prawnika po uzyskaniu pomocy adekwatnej do problemu. Jeżeli wymagała tego sytuacja, pracownik Oddziału zasięgał porady Zespołu lub innego specjalisty, aby właściwie doradzić rodzinie i odpowiednio wskazać właściwą instytucję. Przebieg rozmowy odnotowywano karcie pracy z rodziną oraz w zeszycie porad. Rodziny, które przysposobiły już dziecko zwracały się po wsparcie w 28 przypadkach, w tym najczęściej telefonicznie (21 przypadków).

Osobnym rodzajem wsparcia były spotkania integracyjne rodzin, podczas których rodziny mogły pomiędzy sobą i z pracownikami wymienić doświadczenia. Ze spotkań sporządzano listę obecności, oraz notatkę służbową.²²

Prowadzenie dokumentacji z zakresu wykonywanych zadań.

Zgodnie z art. 161 ust. 1 ustawy Ośrodek, w ramach swojej działalności, prowadził dokumentację dotyczącą kandydatów do przysposobienia dziecka, szkoleń kandydatów, dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia. Kontroli poddano rejestry prowadzone w jednostce, w tym rejestr osób, które ukończyły szkolenie, który określony został przepisami ustawy (art. 161 ust. 1 pkt 2):

■ *Rejestr kandydatów na rodziny adopcyjne krajowe -* [redacted]

23

■ *Rejestr dzieci zgłoszonych do adopcji -* [redacted]

24

- *Rejestr dzieci zgłoszonych do Wojewódzkiego Banku Danych -* [redacted]

²¹ znak: [redacted]

²² akta kontroli s. 242-251.

²³ znak: [redacted]

²⁴ znak: [redacted]

25

- *Komisja kwalifikacyjna dla kandydatów na rodziny adopcyjne krajowe. Protokoły z posiedzeń ds. adopcji - Rejestr posiedzeń Komisji ds. Adopcji.*

26

- *Rejestr osób, które ukończyły szkolenie od 2012 roku.*

Ponadto Oddział prowadzi dokumentację dotyczącą:

- szkoleń kandydatów na rodziny adopcyjne, z tego w okresie objętym kontrolą z przeprowadzonych IX sesji szkoleń, w których uczestniczyło łącznie 20 osób.
- udzielania poradnictwa i wsparcia, w zeszycie widnieje data, nazwisko lub instytucja zgłaszająca się, czego dotyczyła sprawa oraz uwagi; dodatkowo prowadzony jest segregator zawierający Karty pracy z poradnictwa udzielanego rodzinom, wydrukowane e-maile.

Analiza dokumentacji skompletowanej w teczkach rodzin wykazała, że sposób prowadzenia i zbierania dokumentów jest zgodny z art. 161 ust. 2 pkt 1-11 ustawy.

W związku z powyższym tę część zadania oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami

II. Organizowanie szkoleń dla kandydatów.

Szkolenie dla kandydatów do przysposobienia dziecka prowadzone według programu „*Blżej Dziecka*” trwało ok. 3 miesięcy i obejmowało 9 sesji grupowych, (każde zajęcia 4 godzinne) oraz sesję indywidualną (zajęcia 2 godzinne). Łącznie 38 godzin dydaktycznych. Termin rozpoczęcia warsztatów był określany po zebraniu się grupy kandydatów, a godziny zajęć grupowych uzgadniane z uczestnikami szkolenia podczas I sesji.

W WOA Oddział w Ostrołęce zatrudnionych było 4 pracowników merytorycznych: 3 pedagogów (w tym kierownik) i 1 psycholog. Pracownicy Oddziału posiadali kwalifikacje określone w art. 159 ust. 1 ustawy oraz § 4 ww. rozporządzenia.

Zgodnie z przekazanymi danymi szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka w okresie kontrolnym były prowadzone przez pracowników Oddziału (2 pedagogów i psychologa), dodatkowo wspomagano się wiedzą specjalistyczną przy udziale opiekuna zastępczego, dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, pedagoga placówki opiekuńczo-wychowawczej, a na sesję panelową zapraszano funkcjonujące rodziny adopcyjne. Poszczególne sesje były również prowadzone przez specjalistę w dziedzinie terapii uzależnień, psychologa-seksuologa, lekarza pediatrę, na podstawie zawartych umów.

---

²⁵ znak: [REDACTED]

²⁶ znak: [REDACTED]

Szkolenie dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej według programu „Bliżej Dziecka” składa się z 5 części, obejmujących od 3 do 12 sesji grupowych, każda z sesji trwa od 4 do 8 godzin dydaktycznych. Łącznie szkolenie dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej realizowano w trakcie 140 godzin dydaktycznych, w tym 10 godzin praktyk w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinnym domu dziecka bądź placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Kandydaci zgodnie z art. 156 ust. 1 pkt 11 ustawy, otrzymywali zaświadczenie o udziale w warsztatach. Zaświadczenie było również dołączane wraz z wnioskiem o przysposobienie do właściwych sądów. W toku prowadzonych szkoleń WOA Oddział w Ostrołęce kierował się również indywidualnym podejściem, w przypadku nieobecności na szkoleniu kandydaci otrzymywali do wykonania pracę pisemną z pytaniami dotyczącymi tematyki sesji, obejrzenie filmu z zakresu danej tematyki. Ponadto na rozmowie indywidualnej uzupełniano informacje, omawiano treść pracy pisemnej.²⁷

Prowadzono zajęcia według następujących sesji tematycznych:

Sesja I

1. Wzmacnianie prawidłowej motywacji kandydatów do adopcji dziecka.
2. Charakterystyka dzieci dotkniętych sieroctwem społecznym i ich rodzin biologicznych.

Sesja II

1. Funkcjonowanie dzieci w środowiskach systemu pieczy zastępczej.
2. Psychospołeczny i fizyczny rozwój dziecka. Skutki niezaspokajania potrzeb oraz metody kompensacji opóźnień rozwojowych i stymulowania rozwoju. Praca z dzieckiem z problemami emocjonalnymi i zaburzeniami i zachowania.

Sesja III

1. Charakterystyka medyczna dzieci osieroconych. Podstawy wiedzy o rozwoju fizycznym i zdrowiu dziecka, profilaktyce prozdrowotnej oraz objawach sygnalizujących choroby.
2. Podstawy pielęgnacji i rozwoju psychomotorycznego niemowląt i dzieci młodszych.
3. Charakterystyka sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i psychicznej dziecka w oparciu o katy dzieci zgłaszanych do adopcji.

Sesja IV

1. Typy przywiązania i ich konsekwencje dla rozwoju dziecka. Proces formowania się więzi w rodzinach adopcyjnych.

Sesja V

1. Znaczenie straty w kontekście niemożności posiadania biologicznego potomstwa. Etapy przeżywania straty i ich wpływ na rozwój dziecka.
2. Metody budowania poczucia własnej wartości u dziecka.

Sesja VI

1. Przemoc w rodzinie. Charakterystyka dziecka krzywdzonego.
2. Rozwój psychoseksualny człowieka.

Sesja VII

1. Wspomaganie rozwoju dziecka z zaburzeniami wywołanymi działaniem alkoholu w czasie ciąży: FAS/FASD.
2. Niepełnosprawność dziecka.
3. Zaburzenia integracji sensorycznej a możliwości terapeutyczne

Sesja VIII

---

²⁷ akta kontroli s. 242-251.

1. Aspekty prawne adopcji.
2. Postawy rodzicielskie a efekty wychowawcze. Rola przywilejów i konsekwencji w wychowaniu dziecka c- warsztat umiejętności wychowawczych.

Sesja IX

1. Doświadczenia funkcjonującej rodziny adopcyjnej,
2. Jawność adopcji. Przygotowanie najbliższego otoczenia, w tym dziecka własnego do zmiany sytuacji rodzinnej, związanej z przyjęciem dziecka adopcyjnego.
3. Formy pomocy i wsparcia dla rodzin adopcyjnych.

Sesja indywidualna, praca nad wzmocnieniem prawidłowej motywacji kandydatów do adopcji dziecka, podsumowanie szkolenia, poszerzenie zdobytej wiedzy.

W okresie objętym kontrolą szkolenia były prowadzone dla 2 grup, które:

- rozpoczęły szkolenie w 2018 r. i ukończyły w 2019 r. – 1 grupa,
- rozpoczęły i ukończyły szkolenie w okresie objętym kontrolą – 1 grupa,
- kontynuują szkolenie na dzień kontroli – brak grupy.

Analiza danych wykazała, że od 1 stycznia 2019 do dnia kontroli szkolenie rozpoczęło 19 rodzin, wydano 36 świadectw ukończenia szkolenia (16 w 2019 r., 20 w 2020 r. do dnia kontroli), 1 rodzina nie ukończyła szkolenia (████████████████████). Ponadto w 9 przypadkach adopcji to adopcje wewnątrzrodzinne, 3 w ramach rodziny zastępczej, 1 przypadek dotyczył adopcji rodzeństwa wcześniej przysposobionego dziecka.²⁸

Sposoby postępowania w przypadku zgłaszania przez osoby bliskie dziecku chęci przysposobienia

Adopcje wewnątrzrodzinne przeprowadzano na zlecenie Sądu, który wraz z wnioskiem o sporządzenie opinii przysyłał akta sprawy. Po otrzymaniu zlecenia ustalono termin wywiadu adopcyjnego i badań psychologicznych, a także Ośrodek przedstawiał kandydatom wykaz niezbędnych dokumentów. Po przeprowadzeniu wywiadu, badań psychologicznych i zebraniu dokumentów odbywało się posiedzenie Komisji ds. adopcji. Po dokonaniu kwalifikacji kandydata do przysposobienia - opinię o kwalifikacjach osobistych przysyłało do właściwego Sądu. Zgodnie z art. 172 ust. 2 pkt 3 ustawy, świadectwo ukończenia szkolenia dla kandydatów na rodziców adopcyjnych w tym przypadku nie jest wymagane.

W przypadku zgłoszenia chęci przysposobienia kolejnego dziecka informowano kandydatów o wydłużonym czasie oczekiwania na propozycję dziecka. Sporządzano kartę z rozmowy wstępnej. W przypadku, gdy gotowość do przysposobienia dziecka zgłaszał opiekun zastępczy, ośrodek adopcyjny nie wszczynał postępowania w zakresie poszukiwania kandydatów. Procedura przysposobienia przebiegała następująco: po przyjęciu wniosku gromadzono niezbędne dokumenty, przeprowadzano wywiad adopcyjny, badanie psychologiczne kandydatów oraz dziecka. Ustalono, że pracownicy Ośrodka dokonywali analizy czy przysposobienie dziecka leży w jego najlepszym interesie. Na podstawie zebranych dokumentów oraz informacji dokonywano kwalifikacji kandydatów do przysposobienia, sporządzano opinię kwalifikacyjną i przysyłało wraz z kompletem dokumentów do sądu²⁹.

---

²⁸ akta kontroli s. 282.

²⁹ akta kontroli s. 242-251

Stosownie do art. 172 ust. 2 pkt 1-3 ustawy rodziny spokrewnione/spowinowacone lub bliskie dziecku zwolnione były z obowiązku odbycia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny.

30

W powyższych przypadkach w dokumentacji kandydatów znajdowały się m.in.: wniosek sądu o przesłanie opinii zgodnie z art. 585 i 586 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 poz. 1460, z późn. zm.), sprawozdanie kuratora z wywiadu przeprowadzonego z kandydatami, kwestionariusz wywiadu adopcyjnego ośrodka, notatki służbowe pedagoga, testy psychologiczne, odpis zupełny aktu małżeństwa, pozytywna opinia kwalifikacyjna, oświadczenia i zaświadczenia, kwestionariusz kandydatów, wniosek o przysposobienie, opinia kwalifikacyjna oraz informacja o zakończeniu postępowania (postanowienie sądu)³¹.

W związku z powyższym tę część zadania oceniono pozytywnie.

Za stwierdzone nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Pan, jako Dyrektor Centrum, w którego strukturach znajduje się Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział w Siedlcach oraz Pani Bożena Sawicka - jako kierownik komórki organizacyjnej Centrum. Ich przyczyną był niewystarczający nadzór nad organizacją zadań określonych w dokumentach organizacyjnych.

Na podstawie art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli i wobec stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień kieruję do Pana Dyrektora następujące zalecenie pokontrolne:

1. Dokonywać *oceny wstępnej* wszystkich kandydatów do przysposobienia dziecka, w tym także osób spokrewnionych lub spowinowaconych z dzieckiem, rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecko, w których dziecko jest umieszczone oraz osób, które już przysposobiły rodzeństwo dziecka stosownie do art. 156 ust. 1 pkt 11 w związku z art. 170 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821);

Uwagi i wnioski:

1. Dochowywać sporządzania dokumentów określonych w przyjętych procedurach.

---

³⁰ akta kontroli s. 277.

³¹ znak: [REDACTED]

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821.) oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. poz. 1477) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, zgłosić do Wojewody Mazowieckiego zastrzeżenia do wydanego wystąpienia lub/i do zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na adres: Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie, Wydział Polityki Społecznej, plac Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa.

W przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę Mazowieckiego zastrzeżeń oraz w przypadku nie zgłoszenia zastrzeżeń do zaleceń, kontrolowana jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego powiadomić wojewodę o sposobie realizacji uwag, wniosków i zaleceń.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń odpowiadając na zalecenia należy mieć na uwadze zmiany wynikające z powyższego faktu.

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
Joanna Królikowska

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
Aneta Pilecka-Pietrzak

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
Justyna Brodzik

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Anna Karpińska
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej